

Тема 1. ПРЕДМЕТ І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «МІЖНАРОДНІ СТРАТЕГІЇ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ». ЕКОНОМІЧНІ СТРАТЕГІЇ: СУТНІСТЬ, ВИДИ, СУБ'ЄКТИ ТА ОБ'ЄКТИ

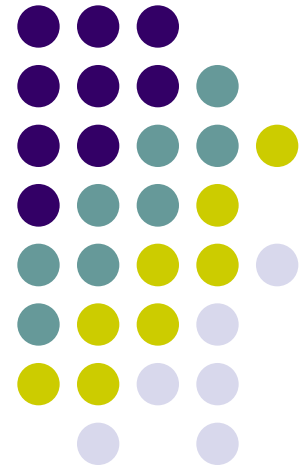
- **Предмет, структура та завдання дисципліни «Міжнародні стратегії економічного розвитку».**
- **Характеристика категорій даної предметної області.**
- **Суб'єкти та об'єкти економічних стратегій.**
- **Визначення головної мети розвитку. Етапи розробки стратегії. Стратегічна мета, методи її досягнення; стратегічна політика; механізм реалізації.**
- **Основні стратегічні моделі. Класифікація та види економічних стратегій.**

Предмет вивчення дисципліни «Міжнародні стратегії економічного розвитку»:

- формування і реалізація довгострокової економічної політики, спрямованої на суттєве поліпшення соціально-економічних показників, стимулювання динамізму економічного розвитку на національному, регіональному та глобальному рівнях.

Завданнями дисципліни «Міжнародні стратегії економічного розвитку» є:

- вивчення особливостей типових моделей економічного розвитку;
- дослідження стратегій забезпечення економічного розвитку, що були апробовані міжнародною практикою;
- ознайомлення з сучасними тенденціями у розвитку стратегій економічного розвитку різних типів та груп країн світу;
- визначення системи фундаментальних факторів розвитку економіки;
- дослідження досвіду різних країн світу у застосуванні тих чи інших механізмів реалізації стратегій та вивчення можливостей їх застосування у вітчизняній практиці.

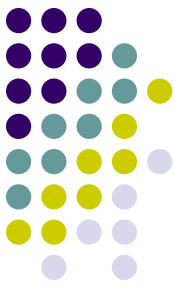

Еволюція поняття «стратегія»

Першооснова терміну—військова справа	слово походить з грецької, де воно означає частину військового мистецтва [stratos – військо + ago – веду], яке займається питаннями підготовки, планування і ведення війни.
Суспільна і політична сфери застосування Узагальнююче визначення стратегії:	майстерність керівництва суспільними, політичними процесами. - це загальний недеталізований напрям здійснення будь-якої дії або процесу для досягнення певної мети, який є формалізацією вирішення питання «що робити».
Економічна стратегія	– це «довгостроковий курс економічної політики, який передбачає вирішення великомасштабних економічних і соціальних завдань» (С. Мочерний)
Стратегія економічного розвитку країни	– план, орієнтир, напрям розвитку економіки; – це детальний, всебічний комплексний план, спрямований на втілення місії держави (тобто «що робити»); – це формалізація економічної політики уряду, розрахованої на тривалий строк, що спрямована на досягнення основної мети соціально-економічного розвитку. – це конкретний прагматичний документ базового характеру, який визначає базові орієнтири на перспективу, окреслює основні контури імплементації життєво важливих інтересів країни
Міжнародна економічна стратегія -	це цілісна система дій суб'єкта, спрямованих на реалізацію мети, завдань та пріоритетів його економічного відтворення з урахуванням комплексу впливів ендогенних та екзогенних чинників, розрахована на тривалий час.

Визначення атрибутів економічної стратегії за принципом п'ять «П» (автори Г. Мінцберг, Б. Альстренд, Дж. Лемпел)

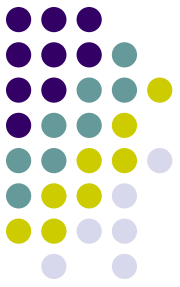
- ◆ стратегія — це план, орієнтир, напрям розвитку;
- ◆ стратегія — це принцип поведінки, дотримання певної моделі поведінки;
- ◆ стратегія — це позиція стосовно інших, тобто утворення найвигіднішого сполучення елементів економічної політики або бізнесу;
- ◆ стратегія — це сукупність прийомів (способів реалізації плану), засобів, маневрів, за допомогою якого можна перехитрувати конкурента і таким чином досягти стратегічної цілі;
- ◆ стратегія — це перспектива, тобто основний спосіб дії організації або теорія бізнесу.

Стратегія і тактика- співвідношення понять

- **Економічна стратегія** - це цілісна система дій суб'єкта, спрямованих на реалізацію мети, завдань та пріоритетів його економічного відтворення з урахуванням комплексу впливів ендогенних та екзогенних чинників, що розрахована на тривалий період часу.
- **Економічна тактика** - це форма реалізації економічної стратегії, комплекс адаптивних заходів впливу суб'єкта на перебіг конкретних економічних процесів з метою надання їм ознак, визначених завданнями його економічної стратегії.

Стратегія і план – співвідношення понять

- Стратегія розглядається як логіка поведінки, яка може (і повинна) модифікуватися залежно від зміни зовнішнього та внутрішнього середовища.
- План - це як жорсткий перелік обов'язкових до виконання дій

Стратегія і модель- співвідношення понять

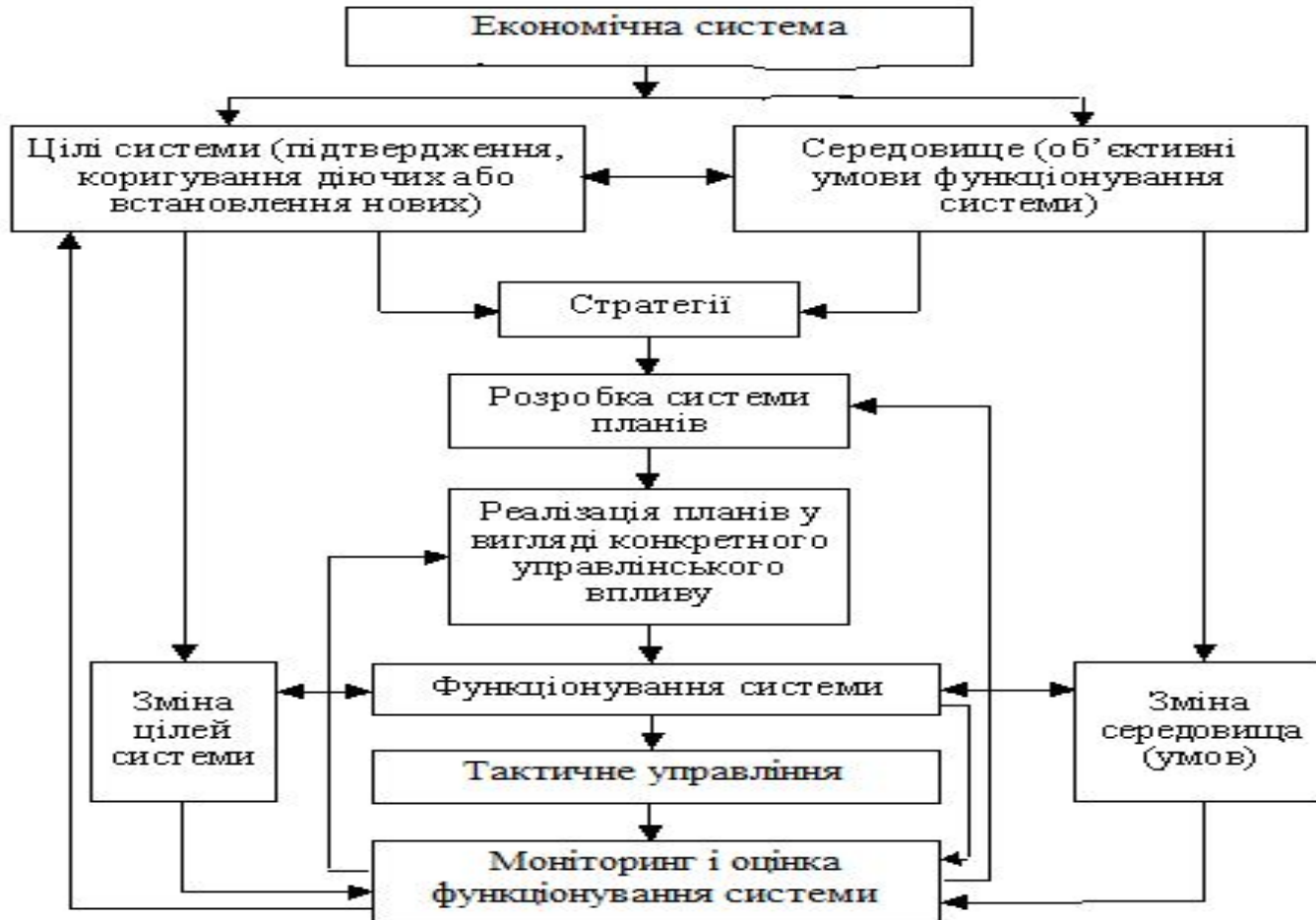
- **Модель** – це теоретична конструкція, яка у формалізованому вигляді відображає основні (найважливіші) властивості реально існуючого об'єкта чи системи і призначена для вивчення його через спрощене відображення самого об'єкта чи процесів, які в ньому відбуваються.
- **Стратегія** - це узагальнена модель майбутнього стану економіки та планових дій щодо його досягнення, яка встановлює основні напрями, цілі та пріоритети діяльності, визначає критичні ресурси та необхідні нововведення, включає засоби реалізації пріоритетів та індикатори досягнення планованого результату.

СУБ'ЄКТИ ТА ОБ'ЄКТИ ЕКОНОМІЧНИХ СТРАТЕГІЙ

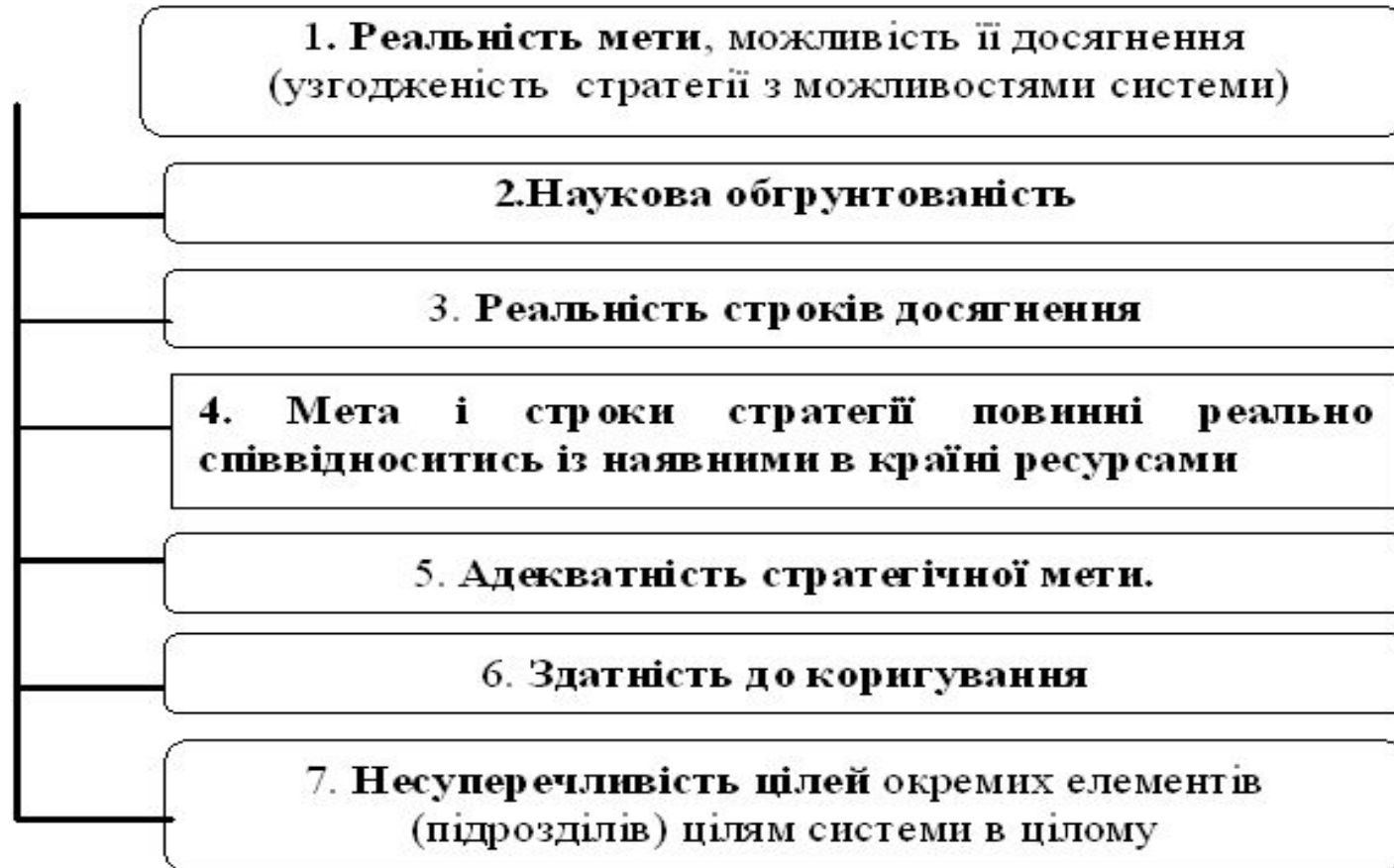

- **Суб'єктом економічної стратегії** може бути будь-який суб'єкт, здатний впливати на процеси власного відтворення, що завдяки своєму місцю в інституційній системі розробляє та здійснює власну стратегію (особа, фірма, корпорація, ділове об'єднання, держава, міждержавне економічне об'єднання тощо).
- **Об'єкт економічної стратегії** є підпорядковані суб'єкти економічних відносин, а також наявні у розпорядженні суб'єкта або потенційно доступні відтворювальні ресурси, на які він спроможний здійснювати прямий та опосередкований вплив.

Концептуальна схема управління системою

ВИМОГИ ДО ГОЛОВНОЇ МЕТИ РОЗВИТКУ:

Системоутворюючі елементи економічної стратегії

Рис. 1.1. Схема формування національної стратегії економічного розвитку

Критерії ідентифікації моделей економічного розвитку

Критерії
ідентифіка
ції
моделей
економічно
го
розвитку

Цілі
розвитку
країни

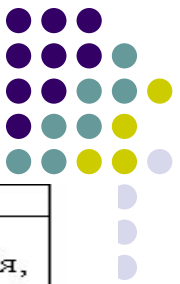
Завдання
розвитку
країни

Організацій
на
структура

Ключові
ресурси
розвитку

Роль і місце
у світовому
господарств
і

Типологізація економічних стратегій країн світу

Критерій	Види
За рівнем розвитку країн:	<ul style="list-style-type: none"> – стратегії розвинутих країн (Японія, США); – стратегії країн, що розвиваються (Бразилія, Аргентина); – стратегії країн з перехідною економікою (Польща, Україна).
За цивілізаційною приналежністю:	<ul style="list-style-type: none"> – західноєвропейська, – східноєвропейська, – північноамериканська, – латиноамериканська, – африканська, – південноазійська, – східноазійська.
За визначенням ролі основних суб'єктів впливу та інституціональною структурою економіки:	<ul style="list-style-type: none"> – Ліберальна (ринок – осн. регулююча сила) – Корпоративістська (варіанти: ієрархічний і демократичний корпоративізм) – Державно-регульована (окремий її варіант: соціально-орієнтована) – Адміністративно-командна (з абсолютизацією ролі держави і нівельованням ринкових регуляторів)
За співвідношенням джерел ВВП	<ul style="list-style-type: none"> – Стратегії переважно сировинного спрямування; – Стратегії переважно аграрного спрямування; – Стратегії переважно промислового спрямування; – Стратегії переважно "обслуговуючого" спрямування; – Стратегії інформаційного спрямування.
За галузевою структурою економіки:	<ul style="list-style-type: none"> – промислова – аграрно-промислова – аграрна
За рівнем конкурентоспроможності	<ul style="list-style-type: none"> – факторно-орієнтовані – орієнтовані на підвищення ефективності – інноваційні
За параметрами середовища розвитку	<ul style="list-style-type: none"> – стратегія відкритості, – автаркії, – наступальні стратегії, – стратегії наздоганяючого розвитку, – стратегія глобалізації тощо.
За місцем застосування	<ul style="list-style-type: none"> – внутрішні

Сім моделей трансформаційних економік

1. **Китайська модель** (Китай, В'єтнам, Монголія). Трансформація економіки і перехід на ринкові засади передбачається в надрах старої командно-адміністративної системи. Процес трансформувannya визначено як поступовий, тривалий, поетапний. Система державного управління й планування не ліквідується, а пристосовується до нових умов.
2. **Угорська модель** – також означає поступовий перехід до ринкових відносин; ринкове середовище почало формуватися ще в надрах командно-адміністративної системи. Проте, на відміну від китайської моделі, командна система не зберігається, а поступово демонтується.
3. **Польська модель** «шокової терапії» – швидке руйнування адміністративної системи управління, прискорена приватизація, максимальна відкритість економіки для іноземних товарів і капіталу.
4. **Чеська-Словацька модель**. Економічні реформи спираються на старі традиції ринкової культури. Роздержавлення власності здійснюється м'якими, цивілізованими методами, шляхом акціонування й корпоратизації.
5. **Прибалтійська модель** (Естонія, Латвія, Литва). Специфіка її полягає в незначних масштабах народного господарства й ефективного використання факторів зовнішньої допомоги для стабілізації виробництва, споживання і фінансово-грошової системи.
6. **Російська модель** – ґрунтується на приватизації, роздержавленні, внаслідок чого утворюються великі транснаціональні компанії олігархічного типу. Державна бюрократія зберігає сильні позиції.
7. **Українська модель** – де в чому подібна до російської. Специфічною рисою є досить тривалий час (практично усі 25 років незалежності) пошуку оптимального стратегічного напрямку, визначення стратегічної мети.